Chapter-12

ବିସର୍ଗ ଯୋଗ

STUDY NOTES

- **At a Glance:**

  ବିସର୍ଗ (ଃ) ମାତ୍ରାର ଚିହ୍ନଟ।

  'କ' ପାଖରେ (ଃ) ଚିହ୍ନଟିଏ ଦେଲେ ତାହା 'ବିସର୍ଗ' ଯୋଗ ହେବ। ଏହିଭଳି 'କ' ଠାରୁ 'ଳ' ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ (ଃ) ଚିହ୍ନ ଦେଲେ ତାହା-

କଃ	ଖଃ	ଗଃ	ଘଃ	ଚଃ	ଛଃ	ଜଃ	ଝଃ	ଟଃ	ଠଃ	ଡଃ
ଢଃ	ଣଃ	ତଃ	ଥଃ	ଦଃ	ଧଃ	ନଃ	ପଃ	ଫଃ	ବଃ	ଭଃ
ମଃ	ଯଃ	ରଃ	ଳଃ	ଶଃ	ଷଃ	ସଃ	ହଃ	କ୍ଷଃ	ୟଃ	ଲଃ

  ଉଚ୍ଚାରଣ ହେବ।

- **ବିସର୍ଗ ଯୋଗ ଅକ୍ଷର ଲିଖନ।**

  ଯଥା:- କ୍ + ଃ = କଃ

  ଖ୍ + ଃ = ଖଃ

- **ବିସର୍ଗ ଯୋଗ ଶବ୍ଦଗଠନ ଓ ଉଚ୍ଚାରଣ।**

ବାଃ	ଦୁଃଶୀଳ	ଦୁଃସାହସ
ଦୁଃଖ	ଦୁଃସହ	ଦୁଃଖିଧନ
ପୁନଃ	କ୍ରମଶଃ	ଦୁଃସମୟ
ତତଃ	ଫଳତଃ	ଦୁଃଖମୟ
ଅତଃ	ଦୁଃଖିତ	ନିଃସହାୟ
ପୟଃ	ନିଃଶେଷ	ନିଃସଂଶୟ

- **ବାକ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ବିସର୍ଗ (ଃ) ଯୋଗର ପ୍ରୟୋଗ ।**

  ସୁଖ ପରେ ଦୁଃଖ, ଦୁଃଖ ପରେ ସୁଖ, ଲାଗିଛି ସଦା ଏ ସଂସାରେ ।

  ଦୁଃସମୟେ କେବେ ଦୁଃଖିତ ନ ହୋଇ, ହସି ଅପରକୁ ହସାରେ

  ନିଃସହାୟକୁ ଦଇବ ଭରା । ନିଃସଂଶୟ ମନେ ରଖିଛି ସେ ଆଶା ।

- **ଗପ ମାଧ୍ୟମରେ 'ପଢ଼ୋଶୀ ହେବ ତ ଏମିତି'ରେ ବିସର୍ଗ (ଃ) ଯୋଗର ପ୍ରୟୋଗ ।**

  'ଦୁଃଶାସନ, ଦୁଃଶୀଳ .... ହେବ ତ ଏମିତି ।'

- **Learning Objective:**

  ବିସର୍ଗ (ଃ) ଯୋଗର ବ୍ୟବହାର ଶିଖିବା ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ

୧. ପାଠରୁ ବିସର୍ଗ ଲାଗିଥିବା ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଜି ଲେଖ ।

ଦୁଃଖ	ଦୁଃଶାସନ	ନିଃଶେଷ
ଦୁଃଖିତ	ଦୁଃଶୀଳ	ବାଃ ବାଃ
ଦୁଃସମୟେ	ପୁନଃପୁନଃ	
ନିଃସହାୟ	ଅଧଃପତନ	
ନିଃସଂଶୟ	ଦୁଃଖମୟ	

୨. ଗୋଲ ମଝିରୁ ଅକ୍ଷର ମିଶାଇ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଲେଖ ।

ନିଃସହାୟ ଦୁଃଶୀଳ

ନିଃସଂଶୟ ଦୁଃସାହସ

ନିଃସରଣ ଦୁଃସମୟ

ନିଃଶେଷ ଦୁଃଶାସନ

୩. ଇଂରାଜୀରୁ ଓଡ଼ିଆ କର ।

Sad – ଦୁଃଖ

Continue – କ୍ରମଶଃ

୪. ସଜାଡ଼ି ଲେଖ ।

ସାହଃହସ – ଦୁଃସାହସ

ସନିଃହାୟ – ନିଃସହାୟ

ଖଦୁଃମୟ – ଦୁଃଖମୟ

ଦୁଃଳଶୀ – ଦୁଃଶୀଳ

ତଦୁଃଖି – ଦୁଃଖିତ

ଶେନିଃଷ – ନିଃଶେଷ

୫. ଉତ୍ତର କୁହ ଓ ଲେଖ।

କ) କିଏ କିଏ ଦୁଇ ପଡ଼ୋଶୀ ?

ଉ: ଦୁଃଶାସନ ଓ ଦୁଃଶୀଳ ଦୁଇ ପଡ଼ୋଶୀ।

ଖ) ଦୁଃଶାସନ ଅଧଃପତନ କାହିଁକି ହେଲା ?

ଉ: ପୁନଃ ପୁନଃ ବଜାର ଦର ଖସିବାରୁ ଦୁଃଶାସନର ଅଧଃପତନ ହେଲା।

ଗ) ଦୁଃଶାସନ କାହାଭଳି ପଡ଼ୋଶୀ ହେବା କଥା କହିଲା ?

ଉ: ଦୁଃଶାସନ ଦୁଃଶୀଳ ଭଳି ପଡ଼ୋଶୀ ହେବା କଥା କହିଲା।

ଶବ୍ଦାବଳୀ:

■ **ଅକ୍ଷର ଯୋଡ଼ି ଶବ୍ଦ ଗଢ଼।**

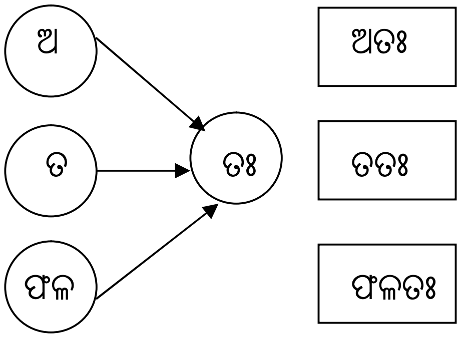

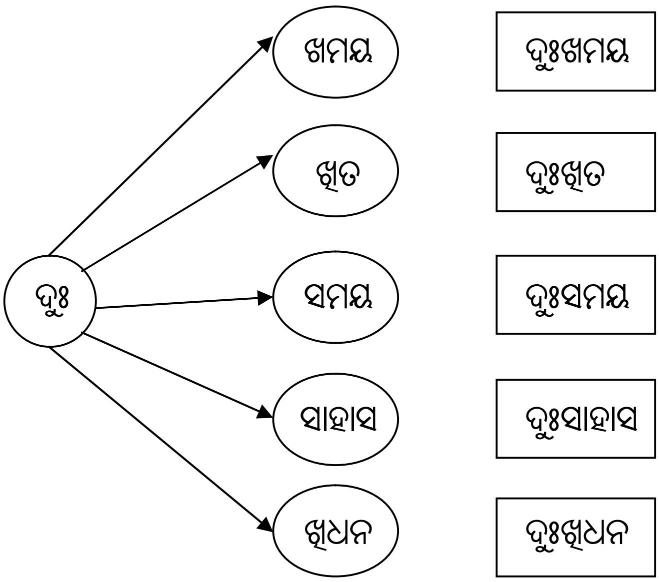

ବ୍ୟାକରଣ:

- **ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଲେଖ ।**

ଗାଈ - ଗୋମାତା, ଧେନୁ

ଘର - ଗୃହ, ଭବନ

ପାହାଡ଼ - ଗିରି, ଶୈଳ

ଜଳ - ପାଣି, ନୀର

ଆଖି - ଚକ୍ଷୁ, ନୟନ

ପକ୍ଷୀ - ଚଢ଼େଇ, ବିହଗ

ପିତା - ବାପା, ଜନକ

ଫୁଲ - ସୁମନ, କୁସୁମ

ମାତା - ମାଆ, ଜନନୀ

ପୃଥିବୀ - ଧରା, ମହୀ

♦♦♦